

N á v r h

ZÁKON

ze dne.....2018,

**kterým se mění zákon č. 114/1993 Sb., o Kanceláři prezidenta republiky,
ve znění pozdějších předpisů**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Změna zákona o Kanceláři prezidenta republiky

Zákon č. 114/1993 Sb., o Kanceláři prezidenta republiky, ve znění zákona č. 224/1999 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 49/2004 Sb. a zákona č. 281/2004 Sb., se mění takto:

V § 4 zákona č. 114/1993 Sb., o Kanceláři prezidenta republiky, ve znění zákona č. 281/2004 Sb., se za odstavec 1 vkládají nové odstavce 2 až 4, které včetně poznámky pod čarou č. 4 znějí:

„(2) Vedoucím Kanceláře může být jmenován pouze státní občan České republiky, který je plně svéprávný a bezúhonný.

(3) Vedoucím Kanceláře může být jmenován pouze držitel osvědčení fyzické osoby na stupeň utajení Přísně tajné¹⁾ nebo osoba, která o vydání osvědčení na tento stupeň utajení v souvislosti se jmenováním požádala; nezíská-li tato osoba osvědčení na požadovaný stupeň utajení do 1 roku ode dne jmenování, její funkce k tomuto datu zaniká a ztrácí způsobilost ji znovu nabýt. Funkce vedoucího Kanceláře zaniká a nelze ji znovu nabýt rovněž v případě zániku platnosti tohoto osvědčení.

(4) Vedoucí Kanceláře nesmí zastávat žádnou funkci v politických stranách a hnutích.“.

Dosavadní odstavce 2 až 4 se označují jako odstavce 5 až 7.

Čl. II

Přechodné ustanovení

Osobě jmenované vedoucím Kanceláře přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona musí být osvědčení uvedené v § 4 odst. 3 zákona č. 114/1993 Sb., ve znění tohoto zákona, vydáno ve lhůtě 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona; není-li jí vydáno, její funkce k tomuto datu zaniká a ztrácí způsobilost ji znovu nabýt.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

¹⁾ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

OBEČNÁ ČÁST

1. Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Dosavadní právní úprava vymezující postavení vedoucího Kanceláře prezidenta republiky si plným právem zaslouží být označena za kusou. Stanoví totiž v zásadě pouze to, že je jmenován (a rovněž odvoláván) prezidentem republiky – a to se nejen s ohledem na zkušenosti se způsobem, jak je s touto významnou funkcí zacházeno za prezidentství Miloše Zemana, nejeví jako zcela šťastné. Zákon o Kanceláři prezidenta republiky např. jako podmínku jmenování nestanoví ani občanství České republiky či plnou svéprávnost a bezúhonnost, což navrhovatelé neshledávají přijatelným. Je však třeba připustit, že v tomto směru jde o problém převážně teoretický.

Půdu teorie ovšem bohužel opouští události posledních let, v nichž figuruje vedoucí Kanceláře prezidenta republiky Vratislav Mynář. Ten byl jednak během svého působení ve funkci aktivním politikem (a vysokým funkcionářem své politické strany), což se vzhledem k požadavkům kladeným na úřad hlavy státu, zejména jeho nadstranickost, o níž ostatně hovořil i prezident republiky Miloš Zeman v počátcích svého mandátu, nezdá být žádoucí. Nic na tom nemění ani spíše skromné volební výsledky této strany. Navrhovatelé proto mají za to, že je namísto omezení v podobě zákazu výkonu funkcí v politických stranách a hnutích; naopak neusilují o zákaz jeho členství v politických stranách, který by byl patrně požadavkem nepřiměřeným.

Dalším opatřením, které v reakci na dosavadní zkušenosti s výkonem úřadu „kancléře“ prezidenta republiky navrhovatelé představují, je požadavek, podle něhož se jím může stát pouze osoba, která je držitelem osvědčení fyzické osoby na stupeň utajení Přísně tajné; tento požadavek vychází jednak z rozumně odůvodněných výroků kancléře Mynáře v počátcích jeho funkce (který však osvědčení tohoto stupně nakonec poněkud paradoxně nezískal a navíc jeho potřebnost začal bagatelizovat, což je z pohledu odborné i laické veřejnosti dosti nesrozumitelné), jednak ze skutečnosti, že se jeví jako nanejvýš paradoxní, disponují-li touto bezpečnostní prověrkou osoby v postavení jeho podřízených, a tudíž se mohou seznamovat s informacemi, ke kterým vedoucí Kanceláře bez příslušného osvědčení přístup nemá. Tímto přístupem navíc disponuje ze zákona i hlava státu, a vedoucí Kanceláře se tak ocitá v nezáviděníhodném postavení, kdy jeho nadřízený ani jeho podřízený mu nemohou k těmto informacím poskytnout přístup; vzniká pak otázka, zda takový úředník může být ve své funkci platným.

Pochybnosti, zda se nejedná o úpravu příliš svazující, je třeba odmítnout poukazem na skutečnost, že vedoucí Kanceláře republiky je představitelem úřadu, jehož úkolem je vytvářet podmínky pro výkon pravomocí přímo volené hlavy státu (a to dovnitř státu i navenek), a jako takový nese zcela zásadní odpovědnost; v tomto světle se jako kuriózní jeví spíše dosavadní skromná právní úprava jeho postavení. Tyto úvahy posiluje i fakt, že Kancelář prezidenta republiky, v jejímž čele vedoucí Kanceláře stojí, hospodaří s nezanedbatelným objemem veřejných prostředků, a tak je veřejný zájem na náležitém vymezení postavení osob, které funkci kancléře vykonávají, zcela pochopitelný.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Předkládaný návrh je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Případné úvahy o nedůvodném rozlišování mezi kancléři prezidenta republiky a dolní a horní komory Parlamentu ČR lze odmítnout poukazem na zcela specifickou pozici, v níž se vedoucí Kanceláře prezidenta

republiky nachází a která je s osobami stojícími v čele kanceláří Poslanecké sněmovny a Senátu naprosto nesrovnatelná; skutečnost, že zákon označuje tyto osoby ve všech případech shodně za „vedoucí kanceláře“ proto neznamena, že by musely mít i shodné postavení.

3. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie

Na právní úpravu obsaženou v předloženém návrhu se právní předpisy Evropské unie nevztahují.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná úprava není v rozporu s mezinárodními smlouvami dle článku 10 Ústavy České republiky.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky a dále sociální dopady a dopady na životní prostředí

S přijetím navrhované právní úpravy není spojeno zvýšení nákladů státního rozpočtu, ani ostatních veřejných rozpočtů. Navržená právní úprava nemá dopad na životní prostředí, obtížné je také hovořit o jejich jednoznačných sociálních dopadech.

6. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Předložený návrh nemá negativní vliv na ochranu soukromí a osobních údajů.

7. Zhodnocení korupčních rizik

V důsledku přijetí navrhovaných změn nedojde ke zvýšení korupčních rizik, naopak lze předpokládat jejich omezení.

8. Odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení

Navrhovatelé mají s ohledem na blížící se konec funkčního období stávajícího prezidenta republiky za to, že je třeba provést výše nastíněnou změnu s největším možným urychlením, a proto navrhuji, aby Poslanecká sněmovna v souladu s § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Čl. I

Součástí textu zákona se stávají následující požadavky na osobu vedoucího Kanceláře prezidenta republiky: musí jít o občana České republiky, který je plně svéprávný a bezúhonný. Navrhovatelé mají za to, že žádný z těchto požadavků si nežadá bližší vysvětlení.

Klíčovou změnu pak představuje ustanovení, podle něhož musí být vedoucí Kanceláře držitelem osvědčení fyzické osoby na stupeň Přísně tajné; není-li jím v okamžiku jmenování, musí mu být vydáno ve lhůtě jednoho roku. Tím je poskytnut dostatečný prostor osobám, které o vydání tohoto osvědčení požádají až v souvislosti se svým jmenováním do funkce vedoucího Kanceláře.

Neuspějí-li v této lhůtě, jejich funkce zaniká a nemohou ji znovu nabýt. Tímto opatřením se čelí případným snahám o obcházení tohoto zákona, které bohužel nelze vyloučit (v této souvislosti se hovoří o „kreativní interpretaci“ nebo „tvůrčím výkladu“ právních předpisů, které se vyznačují ignorováním smyslu interpretovaných ustanovení). Obdobný následek návrh předvídá rovněž v případě vedoucího Kanceláře, který je držitelem příslušného osvědčení, kterého však během výkonu funkce pozbyde.

Čl. II

Cílem přechodného ustanovení je vztáhnout novou úpravu také na osobu, která funkci vedoucího Kanceláře prezidenta republiky vykonává ke dni účinnosti této novely. Pokud jí ve lhůtě jednoho roku není vydáno požadované osvědčení, její funkce zaniká a nemůže ji znovu nabýt; navrhovatelé se tak opět snaží zamezit případnému obcházení nové úpravy např. prostřednictvím znovujmenování osoby, jejíž funkce zanikla proto, že marně uplynula lhůta, v níž jí mělo být vydáno požadované osvědčení.

Čl. III

Účinnost zákona je navržena tak, aby byl zákon účinný v nejkratším možném čase, což je potřebné v souvislosti s výše odůvodněnou urychlenou potřebou přijetí této novely, na niž je podle přesvědčení navrhovatelů naléhavý obecný zájem ve smyslu § 3 odst. 3 zákona o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů.

V Praze 21. prosince 2017

Věra Kovářová v. r.

Jan Farský v. r.

Vít Rakušan v. r.

Petr Gazdík v. r.

Petr Pávek v. r.

Jana Krutáková v. r.